

7 Sebevraždy podle dnů v týdnu

Kalendářní dny

Ve druhé dekádě 21. století bylo každý den v průměru spácháno 3,9 sebevražd. V čase se průměrný denní počet snížil ze 4,4–4,5 v letech 2011–2012 na 3,3 v letech 2019–2020, v korespondenci se snižujícím se úhrnem sebevražd. Přibývalo také dnů, kdy nebyla evidována žádná sebevražda – zatímco v prvním roce druhého desetiletí byly takovéto dny pouze 4, na konci desetiletí jich bylo již 18. Naopak denní maxima se v celém období pohybovala na úrovni 13–14 úmyslných sebepoškozění končících smrtí, v jednotlivých letech dekády pak dosahovala počtů 9 (roky 2019 a 2020) až 14 (rok 2014) denně.

Počty úmyslných sebepoškozění končících úmrtím mají určitou pravidelnost (která se ale jasně projevuje až při průměru za delší časové období, ne vždy v jednotlivých letech) nejen podle kalendářních měsíců, ale i podle dnů v týdnu. V období 2011–2020, podobně jako v jemu předcházejícím desetiletí, bylo dnem, kdy docházelo k největším počtům sebevražd pondělí, během kterého lidé spáchali 16,2 % sebevražd, tj. o 2 p. b. nad průměrným zastoupením pro jeden den v týdnu. V roce s největším počtem událostí v desetiletí (2012), to bylo obdobně 16,2 %, v roce s nejnižším počtem sebevražd v desetiletí (2019) došlo během pondělků dokonce k 17,4 % úmyslných sebepoškozění, avšak nejvyšší podíl na pondělní sebevraždy, 17,7 %, připadl na rok 2013 (počet pondělí byl v každém roce období 2011–2020 stejný). Průměrný denní počet sebevražd v pondělí během období 2011–2020 dosahoval k 4,4 (v roce 2012 to bylo 5,1, v roce 2019 díky celkovému nižšímu počtu událostí 4,0 sebevražd denně).

Během dalších dní pracovního týdne se sebevražděnost snižuje a nejnižší hodnoty evidujeme během víkendu, hlavně v sobotu (platilo rovněž v předchozím desetiletí 2001–2010). Průměrný denní počet sebevražd v sobotu v letech 2011–2020 byl 3,5 (v roce 2012 to bylo 4,1, v roce 2019 díky celkovému nižšímu počtu událostí 2,8 sebevražd denně).

Tab. 7.1 Sebevraždy podle dnů v týdnu v letech 2011–2020*

	Pondělí	Úterý	Středa	Čtvrtek	Pátek	Sobota	Neděle
2011–2020							
Průměrný počet	229	213	207	195	197	183	194
Podíl dne na týdenním počtu (%)	16,2	15,0	14,6	13,8	13,9	12,9	13,7
Průměrný denní počet	4,4	4,1	4,0	3,7	3,8	3,5	3,7
2012							
Počet	269	263	241	217	235	211	222
Podíl dne na týdenním počtu (%)	16,2	15,9	14,5	13,1	14,2	12,7	13,4
Průměrný denní počet	5,1	5,1	4,6	4,2	4,5	4,1	4,2
2019							
Počet	207	173	177	169	170	143	152
Podíl dne na týdenním počtu (%)	17,4	14,5	14,9	14,2	14,3	12,0	12,8
Průměrný denní počet	4,0	3,3	3,4	3,3	3,3	2,8	2,9
2020							
Počet	186	187	160	192	159	160	180
Podíl dne na týdenním počtu (%)	15,2	15,3	13,1	15,7	13,0	13,1	14,7
Průměrný denní počet	3,6	3,6	3,0	3,6	3,1	3,1	3,5

* Uvedeny roky s nejvyšším a nejnižším počtem sebevražd v desetiletí a neaktuálnější rok. Všechny roky desetiletí v příloze, tabulka 7.

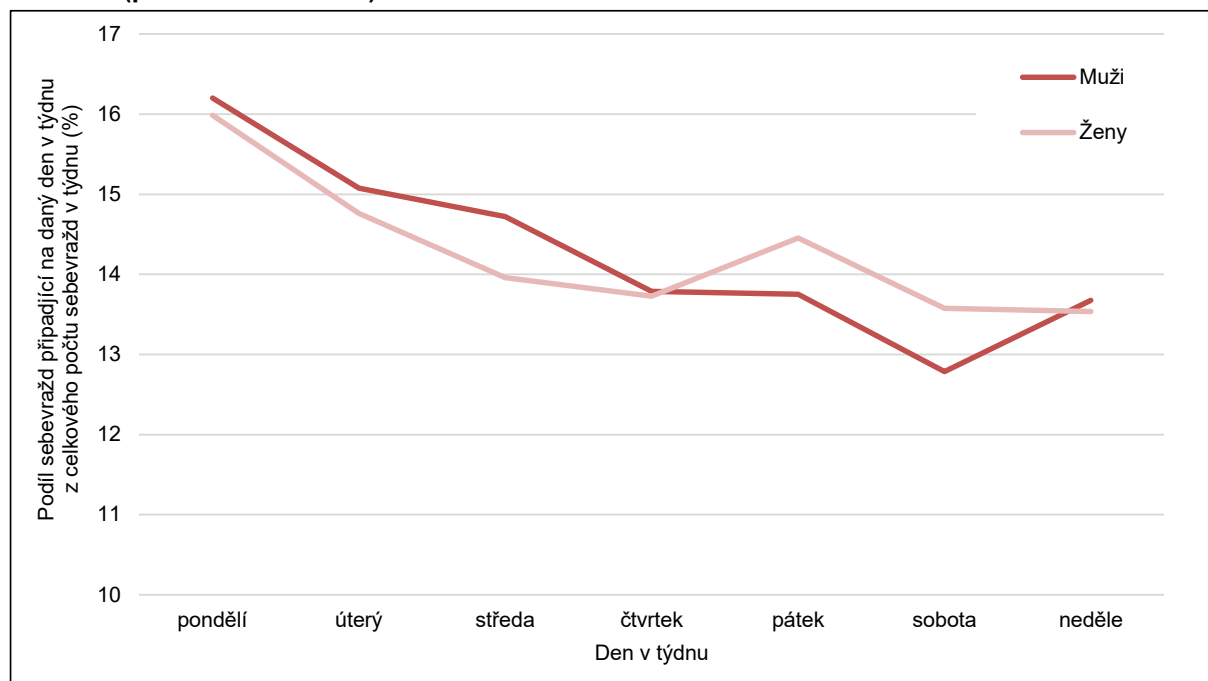
Analýza jednotlivých roků ukazuje určité nahodilé výkyvy, například v roce 2012 bylo podobně nízkých počtů sebevražd jako o víkendové dny dosahováno i ve čtvrtek. Značně atypický rozložením sebevražděností do dnů v týdnu byl rok 2020 – ve čtvrtek byl spáchán nejvyšší podíl sebevražd (15,7 %), nejnižší v pátek

(13,0 %), středu a sobotu (oba 13,1 %). Neděli evidujeme jako den s lehce nadprůměrným podílem sebevražd i denním počtem sebevražd (3,5 oproti průměrným 3,3 sebevraždám denně v roce 2020).

Spolu s tím, že většina sebevražd je způsobena muži (v desetiletí 2011–2020 průměrně 82 %), i difference podle dnů v týdnu celé populace v zásadě odpovídá diferenci u mužů – pro ně tedy plně platí nejvyšší počet sebevražd v pondělí, následný pokles během pracovního týdne a soboty a v neděli již opět nárůst, který ale nepřesahuje počty z pracovních dní týdne. U žen byla v letech 2011–2020 shodná celku obou pohlaví situace první poloviny týdne, v pátek ale docházelo k více sebevraždám než ve čtvrtek a středu a víkendové dny shodně jako u mužů evidujeme jako dny s nejmenším počtem sebevražd, neděle ale byla rovnocenná sobotě.

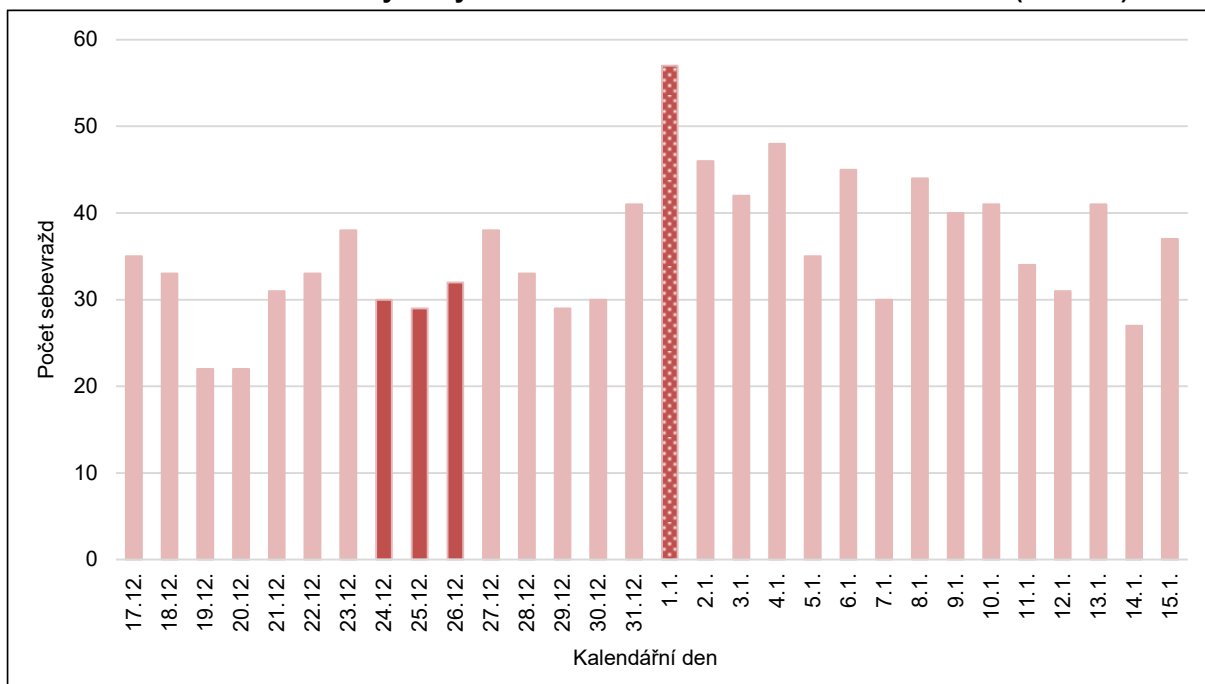
Atypický profil rozložení sebevraždosti ve dnech týdne v roce 2020 popsaný pro celou populaci odpovídá v tomtéž roce situaci u sebevražd spáchaných muži. Ženy si v roce 2020 způsobily nejvíce úmyslných zabití v úterý (značně nadprůměrný údaj do velké míry ovlivněn úterým 30. 6. 2020 s 6 sebevraždami, když ostatní úterky v roce došlo u žen průměrně jen k 0,7 sebevraždám) a nejméně ve středu.

Obr. 7.1 Podíl počtu sebevražd v jednotlivých dnech v týdnu podle pohlaví v letech 2011–2020 (průměr v desetiletí)

Význačné dny v roce

Většinou české populace jsou jako nejvýjimečnější dny v roce vnímány vánoční svátky a přelom kalendářního roku (Silvestr a Nový rok), což z poloviny platí i pro sebevraždy. Z hlediska sebevraždosti se v letech 2011–2020 (ale i dlouhodobě v jemu předcházejícím desetiletí) jako krizové jeví datum 1. ledna – počet sebevražd, ke kterým došlo během Nového roku, byl 1,5násobný oproti průměrnému dennímu počtu v celém období 2011–2020 (to je 5,7 sebevražd 1. ledna versus 3,9 v průměrný den). Naopak vánoční svátky 24. 12. – 26. 12. se počtem sebevražd ukázaly jako podprůměrné (0,7 až 0,8 násobek průměrného denního počtu sebevražd), resp. se nevyvíkají prosincovému průměru.

Obr. 7.2 Počet sebevražd ve vybraných kalendářních dnech v letech 2011–2020 (v úhrnu)

V rámci zimního období je sice 1. leden dnem vysokých počtů úmyslného ukončení života, z pohledu celého roku už ale tolik specifický není. V úhrnu za celou dekádu bylo o jednu sebevraždu více než na Nový rok spácháno 27. 11. (58), stejný počet (57) byl pak registrován rovněž 10. 5., 29. 7. a 18. 8. Nový rok nebyl dnem s nejvyšším počtem spáchaných sebevražd v roce v žádném z roků z období 2011–2020. Nejvíce (10) úmrtí dobrovolným odchodem ze světa bylo během 1. ledna zaregistrováno v roce 2012 a 2014 (maximum pro tyto roky dosáhlo na 11 sebevražd dne 30. 7. 2012, resp. 14 dne 15. 9. 2014). Naopak vůbec žádná sebevražda na první den v roce se ve statistice ČSÚ objevuje v roce 2018 a jen 2 v roce 2019.

Obr. 7.3 Průměrný denní počet sebevražd v jednotlivých kalendářních dnech v letech 2011–2020